

KRITISK JOURNALISTIKK. Det er krevende å svare når Aftenposten blir kritisert for journalistikk som ligger ti år tilbake i tid.

Anmeldt for aktiv dødshjelp

Medieblikk

HILDE HAUGSGJERD,
sjefredaktør

AFTENPOSTEN ER blitt oppfordret til å ta selvkritikk for avisens journalistikk i den såkalte Bærumsaken. Tidligere forlagssjef Andreas Skartveit kritiserte oss i et leserinnlegg mandag for ikke å ha beklaget avisens dekning.

Bærumsaken utspant seg for 10–11 år siden. En overlege ved Bærum sykehus hadde anmeldt en annen overlege ved samme sykehus for å ha gitt en pasient aktiv dødshjelp. Aftenposten dekket saken gjennom halvannet år: Politiets etterforskning, Helsetilsynets tilsynssak og valg av sakkyndige i to runder, den medisinske etiske debatten om grensen mellom smertelindring i livets sluttfase og aktiv døds hjelp.

Etterforsket. Andreas Skartveit bruker sterke bilder når han sammenligner Aftenposten med en jeger på revejakt. Jege rens mål er som kjent å drepe og flå reven (helsedirektør Anne Alvik?). Skartveit ser ut til å ha glemt hva Bærumsaken dreide seg om: Politiet etterforsket en anmeldelse om aktiv dødshjelp på en pasient, gjennom det som den gang ble kalt terminal se dering.

Før Aftenposten gikk inn i saken, konkluderte Helsetilsynet bare med kritikk av den anmeldte overlegen for manglende journalføring. I Helsetilsynets andre tilsynsrunde (etter at Anne Alvik hadde tatt permisjon som helsedirektør) er konklusjonene markert skjerpet. Tilsynet slo da bl.a. fast at den

«I min virkelighetsforståelse var og er ikke disse dresserte bikkjer som lar seg lokke eller presse av journalister til å gå på dødelig jakt»

En pasient får behandling ved Sykehuset Asker og Bærum. Den såkalte Bærumsaken handlet om at en overlege ved sykehuset anmeldte en kollega for aktiv dødshjelp.

FOTO: OLAV OLSEN

aktuelle pasienten ble gitt ufor svarlig behandling og at den anmeldte overlegen hadde utøvet uforsvarlig legevirksomhet. Til synet uttalte da bl.a. (juni 2000):

«Helsetilsynet har etter en helhetlig vurdering kommet til at det verken i pasientjournal eller i etterfølgende uttalelser beskrives at pasienten hadde så sterke vedvarende smerter at de kan anses som indikasjon for sedasjon i terminal fase iverk satt 25. juni 1998.»

Henlagt. Riksadvokaten henla senere saken under henvis

ning til bevisets stilling. Men en slik sak kunne fått et helt annet utfall, gitt Helsetilsynets faglige konklusjon.

Justisdepartementet konkluderte med at det ikke forelå lov stridig inhabilitet i Helsetilsynet. Men vurderinger av habilitet kan være krevende og inneholder som regel innslag av skjønn. Ved oppnevning av sakkyndige i en så alvorlig sak må det være legitimt å problematisere og kritisere habilitetsvurderinger. I Bærumsaken ble dette gjort, knyttet til at den anmeldte overlegen hadde vært gjest i 40-årsdagen til Helsetilsynets saksbehandler.

Dømmekraft. Lege og stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo, teolog og stortingsrepresentant Inge Lønning og professor i medisinsk etikk Jan Helge Solbakk var blant de ster

keste kritikerne av Helsetilsynets og Anne Alviks håndtering av Bærumsaken, blant annet i Aftenposten. I min virkelighets forståelse var og er ikke disse dresserte bikkjer som lar seg lokke eller presse av journalister til å gå på dødelig jakt. De omfattes ikke av Vær Varsom Plakatens bestemmelse: «Vis særlig hensyn overfor personer som ikke kan vente å være klar over virkningen av sine uttalelser. Misbruk ikke andres følelser, uvitenhet eller sviktende dømmekraft».

Kritikken mot Aftenpostens dekning av Bærumsaken er kommet i ettertid, når vi kjenner det endelige utfallet av alle sider av saken. Journalistikk drives mens hendelsene skjer, saken er i utvikling og ingen vet utfallet.

Kan hende var det enkeltheter i Aftenpostens dekning som kan

kritiseres. Jeg har én kritisk oppfatning: Aftenposten skrev for mye om saken. Vi vet nå at nettopp mengden av omtale, det samlede medietrykket, er det som oppleves mest belastende for dem som utsettes for sterkt kritisk medieomtale.

Riktig å dekke. Men det er samtidig min oppfatning at det var riktig av Aftenposten å dekke Bærumsaken grundig, og at de substansielle opplysninger vi brakte til torgs var korrekte. Aftenposten ville sviktet sin samfunnsoppgave hvis vi ikke fulgte sakens utvikling gjennom uavhengig og kritisk journalistikk. Grenseoppgangen mellom smertelindring i livets sluttfase og aktiv dødshjelp er et stort, vesentlig og vanskelig etisk spørsmål som angår allmennheten.

hilde.haugsgjerd@aftenposten.no

- Kulturminneåret var en skam

Kulturhistorikeren Sjur Harby mener kulturminne forvaltningen er politisk styrt og at fagfolkene i kulturvernet derfor i praksis har munnkurv.

ULF ANDENÆS

Dette var hans budskap da han sistuke åpnet sommerens konferanse i kulturarvforumet Breidablikk som han er leder for.

– Det er nå vi kan se tilbake og

bedømme et kulturminneår som viste seg å bli en forspilt sjans. Man hadde en gyllen mulighet til å engasjere mennesker for å slå ring om en truet kulturarv. Det ble forsøkt å ta opp de påtren gende spørsmål om verdier som forfaller, saker med besværlige politiske sider. I stedet ble utfordringene skuslet bort med skvalder om trivialiteter, under dekket av «hverdagslivets kultur minner» og lignende, sier Harby.

– Politisk styrt. – Kulturmin neforvaltningen er politisk styrt,

og det betyr i praksis munnkurv for fagfolkene i kulturvernet. Fagfolkene er klar over tingenes tilstand, men de ble overkjørt av en politisk ledelse som bevisst overså de ubehagelige fakta, sier Harby. Han mener at ledelsen i Kulturdepartementet og Miljøverndepartementet må dele ansvaret, siden kulturminneåret var et fellesprosjekt mellom dem.

– Dersom det skal ha noen mening å arrangere et kulturminneår i fremtiden, må vilkåret være at det blottstiller de

ubehagelige realiteter, i stedet for som denne gang å tildekk dem, sier Harby.

Verneverdige bygninger. Under tittelen *Et landbruk i endring, en arv i forfall?* satte konferansen søkelys på de mange verneverdige bygningsmiljøer som er truet fordi de er knyttet til et landbruk under forvandling eller avvikling. Aftenpostens artikkelserie om saken nylig ble påberopt som et utgangspunkt for diskusjonen. Synkende avkastning av driften

og dagens drastiske nedbe manning i jordbrukslandet har etterlatt en sentral norsk kulturarv i motvind, ble det påpekt. Søkelys på løsninger i arbeidet mot forfall ble satt under omvisning på storgården Sælid.

Med et praktisk rettet program og til toner av langeleik ble konferansen fullført på Bøndenes Hus på Løten, en bygning som ble berget fra rivning i siste øyeblikk og mot alle odds etter reportasjer i Aftenposten og andre nyhetsmedia.